

Ikäneuvolan toimintamallin kuvaus

Lapin Tulevaisuuden sote-keskus -hanke

Sisällys

Ikäneuvolan toimintamallin kuvaus	1
Lapin Tulevaisuuden sote-keskus -hanke	1
Kehittämistoimenpiteen tarpeet, tavoitteet ja toteutus	3
Prosessikuvaus ikäneuvolan toiminnasta ammattilaisen ja asiakkaan näkökulmasta.....	6
Ikäneuvolan tapaamisen sisällöt	7
Tilastoinnin ohje.....	15
Käyntisyy- ja diagnoositiedot.....	15
Toimenpideluokitus.....	15
Käynnin luonne.....	16
Yhteystapa.....	16
Hoidon kiireellisyys.....	16
Palvelumuoto.....	16
Jatkohoito SPAT.....	16
Liitteet	17

Kehittämistoimenpiteen tarpeet, tavoitteet ja toteutus

Tavoitteet

Ikäneuvolan toimintamallin kehittäminen on osa Lapin Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen terveyden edistämisen kehittämistoimenpiteitä sekä Lapin hyvinvointialueen HYTETU (hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden) -toimenpideohjelman. Ikäneuvolan toimintamallin kehittämisen ja ikääntyneille suunnattujen ennaltaehkäisevien tapaamisten sisältöjen yhtenäistämisen tavoitteena on ollut siirtää palveluiden painotusta ehkäisevään ja ennakoivaan työhön ja varhaiseen tukeen sekä vahvistaa Lapin hyvinvointialueella ehkäisevien työmallien ja toimintatapojen käyttöönottoa. Tavoitteena on edistää ja parantaa kansansairauksien ehkäisyä, hoitoa ja hoidon vaikuttavuutta.

Tarpeet

Lapin hyvinvointialue on pinta-alaltaan Suomen laajin hyvinvointialue. Lapissa yli 65-vuotiaiden osuus on koko maan keskiarvoa suurempi. Alueella kärsitään negatiivisesta väestönkehityksestä, olemassa oleva väestö vanhenee ja huoltosuhde kasvaa. Vuonna 2021 sairastavuus oli Lapissa koko maan neljänneksi suurinta ja sote-nettokäyttökustannukset maan toiseksi korkeimmat. Eiten sairastavuutta aiheuttavat ja terveydenhuollon palveluita vaativat kansansairaudet, joista muun muassa sydän- ja verisuoni- sekä muistisairaudet lisääntyvät iän myötä. Kansanterveysongelmien näkökulmasta riskitekijöiden varhainen tunnistaminen on inhimillisestä näkökulmasta ja kustannusten kannalta kaikkein vaikuttavinta. Ikääntyneen väestön entistä parempi kunto auttaa osaltaan selviytymään kasvavasta huoltopaineesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus hyvän ikäntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023 ohjaa hyvinvointialueita suunnittelemaan toimenpiteitä, joiden avulla ylläpidetään ja edistetään ikääntyneiden terveyttä ja toimintakykyä tukemalla iäkkäiden omaehtoista toimintaa, löytämällä toimintakyvyn heikkenemisen riskissä olevat sekä kohdistamalla heihin tarvittavat ehkäisevät toimenpiteet. (STM:n julkaisu 2020: 29.)

Lapin kuntiin toteutetusta nykytilanneselvityksestä kävi ilmi, ettei alueella ollut käytössä yhtenäistä mallia ikääntyneiden ennaltaehkäisevien terveystapaamisten järjestämiseen ja toteutukseen.

Ikäneuvolan toimintamalli

Määräaikaiset ikäneuvolan tapaamiset mahdollistavat ammattilaisille asiakkaan yksilöllisen tuen tarpeiden tunnistamisen, jolloin ammattilaisella on mahdollista kohdentaa asiakkaalle tarvittavaa, yksilöllistä apua ja tukea. Tapaamisen sisällöt muotoutuvat asiakkaan yksilöllisten tarpeiden pohjalta.

Ikäneuvolan toimintamalliin yhdistettiin digitaalinen palvelu, Omaolon hyvinvointitarkastus, joka pitää sisällään terveystarkastuksen, elämänlaatuksien sekä kyselyn suun terveydestä. Näistä kyselyistä saatujen esitetietojen avulla ammattilainen saa asiakkaasta strukturoidusti sekä yhdenmukaisesti esitetietoja kansansairauksien riskitekijöiden tunnistamisen sekä vastaanoton yksilöllisen sisällön suunnittelun tueksi. Digitaalisten ratkaisujen tavoitteena on parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Hyvinvointitarkastuksen pohjalta saadut yksilölliset suositukset ovat myös suoraan hyödyllisiä asiakkaalle, ja hän pystyy palaamaan kyselyistä saamiinsa palautteisiin.

Kansantautien syyt ovat riskitekijöitä, joihin varhainen puuttuminen vaikuttaa. Epäterveellinen ravitsemus, vähäinen liikunta, liian lyhyt yöuni, tupakointi, runsas alkoholin käyttö ja ylipaino lisäävät riskiä sairastua kansantauteihin. Elintapamuutokset auttavat eniten henkilöitä, joilla on suuri riski sairastua kansantauteihin sekä heitä, jotka ovat jo sairastuneet. Kansanterveyden näkökulmasta ikäihmiset hyötyvät tapaamisista, joihin sisältyy elintapaohjausta.

Ikäneuvolamallin tavoitteena on ollut edistää ja kehittää monialaisessa yhteistyössä elintapaohjausta ottamalla käyttöön laadukkaita ja vaikuttavia elintapaohjauksen toimintamalleja (FINGER-toimintamalli) sekä vahvistamalla sote-ammattilaisten, järjestöjen ja kuntatoimijoiden välistä yhteistyötä.

Ikäneuvolan toimintamalli sisältää Omaolon hyvinvointitarkastuksen käyttöönoton, vastaanoton sisältöjen kuvaukset, tilastoinnin mallin, kutsukirjepohjan, viestintämateriaalin sekä FINGER-mallin käyttöönoton yhteistyössä Lapin muistiyhdistyksen ja MuistiTerve Pohjois-Suomi -hankkeen kanssa.

Ikäneuvolan toimintamallin kehittämisessä on ollut mukana Lapin hyvinvointialueen neljä pilottikuntaa: Inari, Rovaniemi, Sodankylä ja Tornio. Kehittämistoimenpiteitä on edistetty alueellisen kehittäjäverkoston kanssa, joka muodostunut pilottikuntien nimeämistä yhdyshenkilöistä sekä hankkeen koordinaatituesta. Monialainen asiantuntijaverkosto on tukenut kehittäjäverkoston työskentelyä ja toimenpiteiden

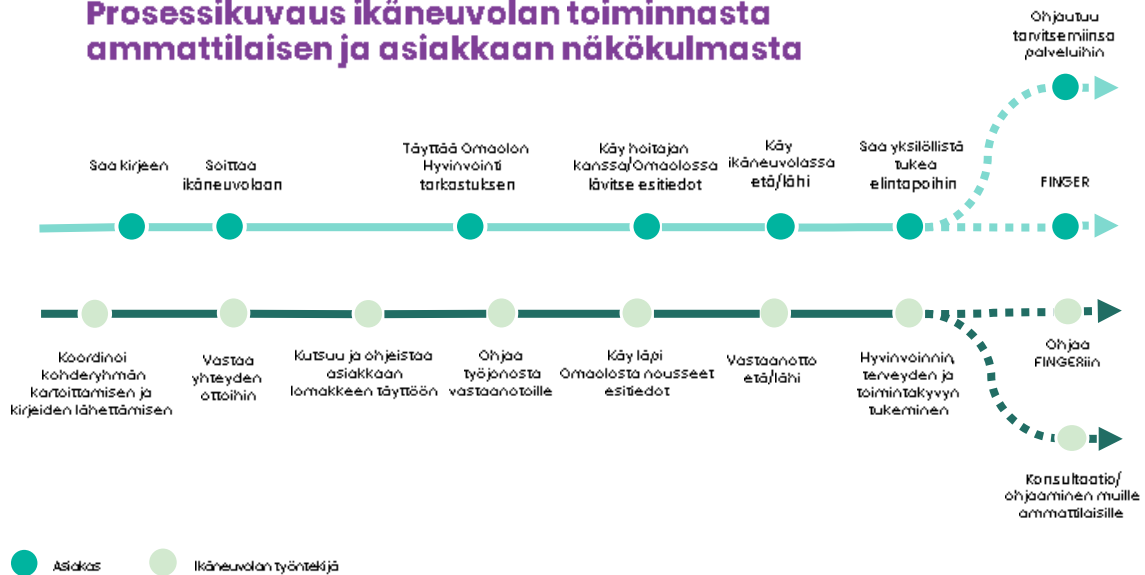
toteutumista. Ammattilaisten osaamista on tuettu Omaolon käyttöönoton koulutuksilla sekä ikääntyneiden elintapaohjauksen erityispiirteet webinaarisarjan avulla.

Vastaanoton sisällöt on kuvattu rakenteisen kirjaamisen mallipohjan mukaisesti.

Tavoitteena ikäneuvolan toimintamallin käyttöönotossa oli, että kuntien yhteyshenkilöt suunnittelevat ja käynnistävät mallin paikallisen koordinoinnin ja toteutuksen syksyllä 2023. Kuntien toiveesta ja terveydenhuollon johtoryhmän päätöksellä (henkilöstömuutokset ja -resurssit sekä päällekkäiset kehittämistoimenpiteet) suunniteltua pilotointia päätettiin siirtää myöhempään ajankohtaan. Palvelun ikäkohderyhmä (65-vuotiaat / yli 65-vuotiaat) vaatii vielä toimialojen välistä vuoropuhelua ja sopimista.

Prosessikuvaus ikäneuvolan toiminnasta ammattilaisen ja asiakkaan näkökulmasta

Prosessikuvaus ikäneuvolan toiminnasta ammattilaisen ja asiakkaan näkökulmasta

Ikäneuvolan tapaamisen sisällöt

Ikäneuvolassa kirjataan käyttäen NEUVO-näkymää. Hoitajan työskennellessä avovastaanotolla tehdään kirjaus HOI-näkymälle ja lisänäkymäksi merkitään NEUVO-näkymä. Lääkäriä konsultoidessa kirjataan lisänäkymäksi YLE-näkymä.

Suositus vastaanottoajalle 60 min

Kansallinen otsikko	<ul style="list-style-type: none"> <i>Kirjaamisen sisältösuositus ohjaamaan ammattilaista</i> Kansallisilla koodistoilla kirjattavaa tietoa Vapaasti kirjattavaa tekstiä
Terveystarkastus	Ikäneuvolan terveystapaaminen/hyvinvointitapaaminen
Tulosyy	<i>Ammattilainen kirjaa lyhyesti potilaan/omaisen kertomana hoitoon hakeutumisen syyn.</i>
Esitiedot (Käydään läpi tämänhetkinen tilanne)	<p><i>Kirjataan oleelliset tiedot asiakkaan terveydestä, sairauksista, suvussa esiintyneistä sairauksista tai tutkimustuloksista sekä muista ongelman kannalta huomioon otettavista sairauksista tai lääkehoidoista samoin kuin sairauteen tai hoitoon mahdollisesti vaikuttavat tiedot elinympäristöstä ja elämäntilanteesta.</i></p> <p>Täyttänyt Omaolon hyvinvointitarkastuksen pvä + klo</p> <p>Omaolon terveystarkastuksesta/elämänlaatukyselystä nousseet asiat</p> <ul style="list-style-type: none"> Asuminen Perhe ja sosiaaliset suhteet: ei erityistä / on haasteita Työ/vapaa-aika Osallistuu / ei juuri osallistu / ei osallistu seura- tai yhteisötoimintaan Taloudellinen tilanne, rahan riittävyys tarpeisiin nähden: on tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseen / taloudellinen tilanne heikentynyt Verenpaine ja kolesteroli mitattu viimeksi <ul style="list-style-type: none"> Muut kysyttävät asiat<ul style="list-style-type: none"> Perussairaudet Vointi tällä hetkellä / muut oireet Sukuanamneesi: sairaudet, muisti, mieliala...

Allergiat: ensi sijassa rakenteisesti omaan osioon!

- **Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

Toimii itse läheistauttajana / xx toimii läheistauttajana

Terveyteen vaikuttavat tekijät

Kirjataan tiedot, jotka kuvaavat henkilön terveyteen ja sairautteen liittyviä elintapoja ja elämäntilanteita.

Omaolon terveystarkastuksen kautta nousseet asiat

Eliniän ennuste

Sairastumisriskit

(Riskiarviot tuotetaan Suomessa tehtyjen FINRISKI-, Autoklinikka- ja Terve Suomi -tutkimusten seuranta-aineistojen sekä Kelan erityiskorvattavuuslääkerekisterin ja sairaaloiden HILMO-rekisteritietojen yhdistämisen perusteella laadittujen sairausriskitaulukoiden perusteella. [Terveystarkastus oirearvio \(notion.site\)](#))

- **Omaolon kyselyiden tulosten tai arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

[Tupakkatuote](#)

[Tupakointistatus](#) → Fagerströmin minikysely, 2 kysymystä

Riippuvuudet: esimerkiksi rahapelit/netti/läkkeet/päihteet

[AUDIT](#) tehdään vain, jos Omaolosta nousee huoli → pisteiden mukainen toiminta (ohjaus/neuvonta/keskustelu/motivaatio)

[GDS-15 \(masennus\)](#) → jos Omaolosta (elämänlaatuksely + terveystarkastus) nousee huoli → ilmenee alavireisyyttä tai ahdistuneisuutta/masennuksen tunteita, stressiä tai elämänhaluttomuutta. Ei automaattisesti kaikille

Omaolon terveystarkastuksen kautta nousseet asiat, ravitsemus

Kasvisten, marjojen, hedelmien käyttö

Kala ja kalaruuat

Täysjyvätuotteiden käyttö

- **Muut kysyttävät asiat**

D-vitamiinin saanti

Kalsiumin saanti

Proteiinin saanti

Erityisruokavalio tai muut ruokarajoitteet (ovatko rajoitteet keskeisiä ruokavalion monipuolisuuden kannalta, korvataanko niitä jollakin)

- **Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

Suolan käyttö tarvittaessa, jos esimerkiksi kohonnut verenpaine

Rasvan laatu tarvittaessa, jos esimerkiksi kohonneet rasva-arvot

MNA-testi, pisteet (tehdään lyhyt-MNA, mikäli ruokahalu heikentynyt / paino tahattomasti laskenut lyhyessä ajassa / ruokavalio vaikuttaa yksipuoliselta)

MNA-testi, tulkinta: normaali ravitsemustila / riski virheravitsemukselle kasvanut / virheravitsemus

Omaolon suun terveyden kyselystä kautta nousseet asiat

OHIPI4-kysely

Suun tai hampaiden alueella ei erityistä / suun tai hampaiston alueella oireita, miten vaikuttavat elämänlaatuun

Koska viimeksi käynyt suun tarkastuksessa? → Omaolosta nousee ohje ottaa yhteyttä oman alueen

suunterveydenhuoltoon, jos asiakas ei ole käynyt, hoitaja

varmistaa terveystapaamisen käynnillä, onko ollut yhteydessä

- **Muut kysyttävät asiat**

Hampaiden hoitotavat: ohjeistus

- **Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

Proteesit / omat hampaat

Uni- ja lepotottumukset Omaolon

terveystarkastuksesta/elämänlaatukyselystä

Tuntimäärä sekä tyytyväisyys unen laatuun

- **Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

Kokee itsensä virkeäksi / ei koe itseään virkeäksi

Unihygienia-asiat, jos unen laatu koetaan huonoksi

Liikuntatottumukset Omaolon

terveystarkastuksesta/elämänlaatukyselystä

Kuuluu / ei kuulu arkeen. Liikuntaa rajoittavat tuki- ja liikuntaelinsairaudet

Päivittäinen liikkuminen (kuinka paljon ja millaista) ja muutokset (esimerkiksi kivun esiintyminen)

- **Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat**

Oletko kokenut ongelmia näössä tai kuulossa? Jos kyllä, niin tarkenna vaikuttaako ongelma elämänlaatuun tai rajoittaako arkea → tarvittava ohjaus

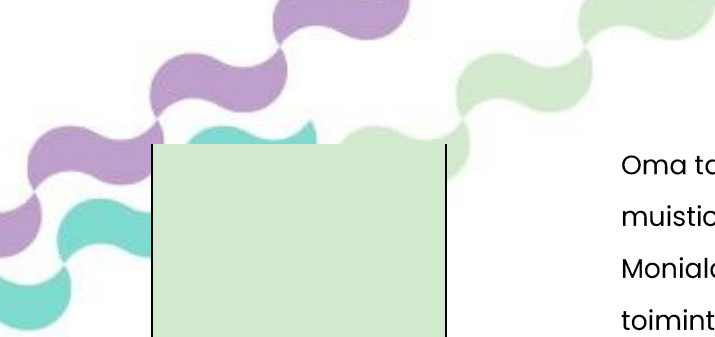
Mahdolliset tarkastustulokset kirjataan rakenteisesti omaan osioon.

	<p>Seksuaaliterveys, Omaolon elämänlaatukyselystä nousseet asiat</p> <p>Kuinka tyytyväinen olette sukupuolielämäänne?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat <p>Vaihdevuosisoireet</p> <p>Käyttääkö valmisteita esimerkiksi limakalvojen kuivumiseen</p> <p>Eturauhasvaivat</p> <p>Erektiohäiriöt</p> <p>Rintojen tutkiminen / omaseuranta</p> <p>Papanäyte / gynekologinen tutkimus tehty viimeksi</p> <p>Gynekologisia vaivoja, esimerkiksi postmenopausaalinen vuoto</p> <p>→ ohjaus tutkimuksiin</p> <p>Virtsan-/ulosteinkontinenssi</p> <p>Suolen toiminta</p>
<p>Nykytila (status)</p> <p>(Vertaa somaattiset tutkittavat asiat, joita näissä tapauksissa saadaan haastattelemalla)</p>	<p><i>Kirjataan terveydenhuollon ammattihenkilön tekemässä kliinisessä tutkimuksessa tai haastattelussa todetut löydökset ja havainnot.</i></p> <p>Koettu elämänlaatu, Omaolon elämänlaatukyselystä nousseet asiat</p> <p>Kokee mielialansa (ahdistus-, alakulo-, epätoivo-, masennustuntemukset)</p> <p>Harrastus-, yhdistys- tai seuratoimintaan osallistuminen</p> <p>Koettu elämänlaatu on tällä hetkellä hyvä / osittain heikentynyt (kerro millä osa-alueilla) / heikentynyt kaikilla osa-alueilla</p> <p>Kuinka paljon tarvitsee lääke- ja muuta hoitoa? Onko fyysistä kipua? Tyytyväisyys terveyteen</p> <p>Turvallisuuden / turvattomuuden tunne</p> <p>Stressi: ei koe / kokee stressiä</p> <p>Henkinen hyvinvointi: hyvä / erinomainen / melko hyvä / huono (kuvaa)</p> <p>Tyytyväinen itseen, ihmissuhteisiin, elinympäristöön, olosuhteisiin, tukeen, suhtautuminen tulevaisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Muut kysyttävät asiat <p>Kaikilta lasketaan muistisairauden riskitestin pisteet (voit hyödyntää tässä Omaolosta nousevia vastauksia)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat: <p>Perhe ja sosiaaliset suhteet (miten itse kokee)</p> <p>Kaltoinkohtelu</p> <p>Parisuhdeväkivalta</p>

	<p>Masennusoireita</p> <p>Itsetuhoisuuden puheeksi otto tarvittaessa</p> <p>Kokee muistin hyväksi / huoli muistin heikkenemisestä / itse tai lähipiiri havainnut muistissa muutosta / vaikuttaako arjen toimintoihin</p>
<p>Toimintakyky</p>	<p><i>Asiakkaan edellytykset selviytyä arjen toiminnoista fyysisesti, psyykkisesti, sosiaalisesti ja kognitiivisesti, sekä niihin liittyvät muutokset.</i></p> <p>Omaolon terveystarkastuksesta ja elämänlaatukyselystä nousseet asiat</p> <p>Tyytyväisyys työkykyyn</p> <p>Kivun ja lääkityksen sekä muun hoidon vaikutus päivittäiseen elämään. Kuinka turvallisesti tuntee olonsa ja pystyy keskittymään asioihin</p> <p>Päivittäisistä toiminnoista selviytyminen</p> <p>Mahdollisuus vapaa-ajan toimintoihin</p> <p>Mahdollisuus käyttää julkisia/muita liikennevälineitä</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat <p>Onko ajokorttia / autoileva / miten kulkee asiointimatkat</p> <p>Käytössä olevat arjen (esimerkiksi liikkuminen, näkö, kuulo) apuvälineet / onko kokenut tarpeellisiksi / toimivatko osoitetusti / hyötyisikö apuvälineistä?</p> <p>Onko kaatumisia tai huimausta (taustatekijät?)</p> <p>Vaikuttaako fyysinen toimintakyky IADL-toiminnoista suoriutumiseen ja saako ulkopuolista apua?</p> <p>Lihassoima: puristusvoima (korreloi yleisesti henkilön fyysistä lihasvoimaa)</p>
<p>Fysiologiset mittaukset</p>	<p><i>Kirjataan ensisijaisesti rakenteisesti. Esimerkiksi RR, p, pituus, paino, BMI, vyötärönympäryys, näön tarkkuus, kuulon tutkiminen.</i></p> <p>Omaolon terveystarkastuksesta nousseet asiat (Kirjataan omaan osioon, jos mahdollista.)</p> <p>Painoindeksi (huom. yli 65-vuotiaiden suositeltava painoindeksi on korkeampi)</p> <p>Vyötärönympäryys</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Arvion pohjalta tarvittaessa lisäkartoitettavat asiat: <p>Ortostaattinen koe, tarvittaessa, jos huimausoireita</p>

	<p>Kuulon mittaaminen: audiogrammi, korvien tutkiminen, jos kuulo- oireita</p> <p>Jos yli kaksi vuotta viimeisestä näöntarkastuksesta: näöntarkastus E-tylulla</p>
Tutkimukset	<i>Kirjataan laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista tehdyt huomiot ja löydökset, jotka erityisesti tulee huomioida hoidossa.</i>
Lääkehoito	<p><i>Lääkitys päivitetään ensisijaisesti erillisessä lääkitysosiossa. Lääkehoitoon liittyviä arviointeja, kommentteja ja perusteluita tehdyille ratkaisuille.</i></p> <p><i>Läkelistan tarkistus → (Tähän voisi hyödyntää Omaolon viestit-kenttää. Ammattilainen laittaa asiakkaalle viestin ja pyytää siinä vastaamaan lääkityksestä. Omaoloon on tullut toiminnallisuus, joka mahdollistaa liitetiedostojen lähettämisen viestit-kentän kautta.)</i></p> <p>Lääkitys, kaikki vitamiinit yms. käsikauppavalmisteet, luontaistuotteet</p> <p>Käyttää määrättyjä lääkkeitä säännöllisesti ohjeiden mukaan? Onko sivuvaikutuksia?</p>
Hoidon tarve	<i>Potilaan terveydentilaan liittyvät, jo olemassa olevat tai tulevaisuudessa mahdollisesti odotettavat ongelmat, joita pyritään ratkaisemaan tai lievittämään potilaalle annettavan hoidon ja ohjauksen avulla, sekä voimavarat, jotka tukevat potilasta omahoidon hallinnassa.</i>
Ennaltaehkäisy (preventio)	<p><i>Terveyskasvatukseen ja ennaltaehkäisevään työhön liittyvää ohjeistusta.</i></p> <p><i>HUOM! Rokotustiedot kirjataan aina ensisijaisesti rakenteisesti.</i></p> <p>Yksilöllisen arvion mukaan, esimerkiksi seuraavat asiat</p> <p>Ravitsemus: ruokavalio-ohjeet / D-vitamiinilisäsuositukset / ummetuksen hoito Materiaalipankki - Ruokavirasto</p> <p>Liikunta ja toimintakyky: huomioidaan ohjauksessa Omaolon +65-vuotiaiden liikuntasuositukset / ohjaus seniorikortista ja ryhmistä / aika liikuntaneuvontaan / Vanhustyön keskusliiton palveluihin</p> <p>Seksuaaliterveys: lantiopohjalihasharjoitteiden ohjaus ja materiaalien jakaminen</p> <p>Muisti: jos muistisairauden riskipisteet 6 tai yli, kannustetaan ja huomioidaan asiakkaan valmius ja motivaatio sitoutua FINGER-ryhmätoimintaan</p>

	<p>Toimintakyky: Mikäli asiakkaan toimintakyvystä huolta, ohjaus kuntoneuvolaan, jos lieväoireinen tuki- ja liikuntaelinvaiva / pidempiaikainen oire ilman vaivan akutisoitumista / akutisoitunut oire, jonka osalta on jo olemassa lääkärin suositus tai lähete / postoperatiiviset ohjaukset</p> <p>Rokotukset, rokotusten tarkistus: rokotukset kunnossa / tehosterokotteet Rokotusohjelma-linkki</p> <p>Omaseuranta/omahoito (voit hyödyntää ohjauksen ja materiaalin välityksen tukena Omaolon viestitoimintoa)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ohjataan Terveyskylän käyttöön, esimerkiksi Ikätalo / Mielen terveystalo / Duodecimin Omahoidon verkkokurssit / Omaolon hyvinvointivalmennukset ▪ RR ja pulssin kotihoidon seurantaohjeet verenpaineen hyvän hoidon mallin mukaisesti
Konsultaatio	<p>Konsultoitu lääkäriä / toimintaterapeuttia / sosiaalityön ammattilaista / seksuaalineuvojaa ... xx:n tarpeesta</p> <p>Esimerkiksi pituus lyhentynyt merkittävästi (yli 4 cm) tai ryhti kumartunut ilman merkittävää syytä → lääkärin konsultaatio luuntiheysmittauksesta</p>
Hoidon syy (Käyntisyy)	A98 Terveiden ylläpito / Sairauden ennaltaehkäisy
Toimenpiteet	<p>OAB41 Ikääntymiseen liittyvä neuvonta</p> <p>OAB44 Yleinen terveysneuvonta</p> <p>Mitä muuta vastaanotto on pitänyt sisällään?</p>
Suunnitelma	<p><i>Kuvataan potilaan tutkimusta, hoitoa, kuntoutusta ja niiden järjestämistä käsittelevä suunnitelma.</i></p> <p>Esimerkiksi seuraavat asiat</p> <p>XX konsultaativastauksesta tieto potilaalle kirjeitse</p> <p>Suun tai hampaiden alueen oireiden vuoksi suositellaan yhteydenottoa suunterveydenhuollon ammattilaiseen / päivystykseen</p> <p>FINGER-toimintamallin muistisairauden riskitesti → jos muistisairauden riskipisteet täyttyvät (katso preventio) ja asiakas on motivoitunut niin ohjaus ja suunnitelma FINGER-ryhmätoimintaan osallistumiseen</p>

Oma tai läheisien huoli tai keskustelussa herännyt epäily muistiongelmista → ohjaus muistihoitajalle
Monialainen huoli esimerkiksi kotona pärjäämisestä, toimintakyvystä, sosiaalisesta tai taloudellisesta tilanteesta tai omaisen jaksamisesta → ohjaus ikääntyneiden alueelliseen asiakas- ja palveluohjaukseen
Jos ei huolta, seuraava tapaaminen viiden vuoden kuluttua / yksilöllinen arvio

---

Toimintamallin laatinut

Ikäneuvolan toimintamallin kehittäjä- ja asiantuntijaverkostot

Lisätietoja

Härkönen Ringa, ikäihmisten palvelujen suunnittelija, ringa.harkonen@poske.fi

Pirkola Mervi, terveyden edistämisen erityisasiantuntija, mervi.pirkola@poske.fi

Tervo Mari, suunnittelija, Omaolo-palvelu, mari.tervo@lapha.fi

Käyntisyy- ja diagnoositiedot

Hoitokontaktin käyntisyyksi (hoidon syy tai diagnoosi) on merkittävä kulloisenkin käynnin, hoitjakson tai vastaavien kontaktien yhteydessä kaikki hoidetut terveysongelmat.

Lääkärit käyttävät ICD-koodeja kirjatessaan diagnooseja. Muut terveydenhuollon ammattilaiset voivat käyttää diagnoosikoodia (ICD-10-koodi) sen jälkeen, kun lääkäri on ensin asettanut diagnoosin potilaalle. Muuten he kirjaavat hoidon syyn (käyntisyy) käyttäen ICPC-koodeja.

Esimerkkejä käytettävistä koodeista:

Hoidon syy (ICPC-2)

- A98 ICPC Terveyden ylläpito / Sairauden ennaltaehkäisy
[Muut ICPC Perusterveydenhuollon luokituksen koodit löytyvät täältä](#)

Diagnoosi (ICD-10)

- **Esimerkkejä yleisistä koodeista**
- Z008 muu yleistarkastus
- Z10.8 Muu väestöryhmän rutiininomainen yleinen terveystarkastus
[Muut Tautiluokitus ICD-10:n koodit löytyvät täältä](#)

Toimenpideluokitus

Kuvataan vastaanoton sisältöä. Aikaisemmin SPAT-koodit on sisällytetty näihin. Alla esimerkkejä, joita voidaan käyttää

- OAB41 Ikääntymiseen liittyvä neuvonta
- OAB44 Yleinen terveysneuvonta

Muita käyntiin mahdollisesti liittyviä toimenpidekoodeja

- OAB75 Terveyden ylläpitoon liittyvä ravitsemusohjaus
- OAB77 Keskustelua liikuntatottumuksista ja ohjaus liikuntapalveluihin
- OAB40 Päihteisiin/riskikäyttäytymiseen liittyvä ohjaus
- IHA10 Alkoholin ongelmakäytön strukturoitu kartoitus (SPAT 1273)
- IHA21 Alkoholin riski- ja haitallisen käytön mini-interventio (SPAT 1274)
- IHA11 Tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käytön strukturoitu kartoitus (SPAT 1273)
- IHA22 Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön mini-interventio (SPAT 1274)

Käynnin luonne

- TH Terveydenhoito

Yhteystapa

- R10 Asiakkaan käynti vastaanotolla
- R52 Reaaliaikainen etäasiointi
  - Määritelmä: asiakkaan ja ammattihenkilön välinen etäasiointi reaaliaikaisessa kontaktissa, esimerkiksi puhelimella, chatilla tai videoneuvottelulla
- R56 Etäasiointi ilman reaaliaikaista kontaktia
  - Määritelmä: esimerkiksi kirjeellä, asiointitilin kautta, sähköpostilla, sähköisellä asiointijärjestelmällä tai verkkopalvelulla (Wilma, Klinik, Omaolo, Virtu)
- R71 Ammattihenkilöiden välinen konsultaatio
  - Määritelmä: kahden tai useamman ammattihenkilön välinen asiointi, jossa asiakkaan asian hoidosta vastuussa oleva ammattihenkilö kysyy kannanottoa toiselta ammattihenkilöltä ilman asiakkaan läsnäoloa. Huom. Luokkaan ei sisälly erikoissairaanhoidon sisäisiä konsultaatioita

Hoidon kiireellisyys

- E Kiireetön hoito

Palvelumuoto

- T24 Muut neuvolapalvelut
  - Määritelmä: tietyille kohderyhmälle annettavat neuvolan kaltaiset palvelut, jotka eivät kuitenkaan kohdistu raskauden suunnitteluun ja seurantaan tai lapsen kehityksen seuraamiseen. Tämän palvelumuotoluokan mukaisia palveluja ovat muun muassa nuorten, aikuisten ja ikäihmisten neuvolat. Huom. Palvelumuodoksi kirjataan Muut neuvolapalvelut myös silloin, kun tämän palvelun yhteydessä hoidetaan sairautta

Jatkohoito SPAT

Nämä ovat edelleen käytössä normaalisti (vrt. muut SPAT-koodit)

- SPAT 1334 Ei jatkotoimenpiteitä
  - Määritelmä: ei tehty jatkohoitosuunnitelmaa tämän kontaktin perusteella, asiakas ottaa tarvittaessa yhteyttä

- SPAT 1335 Jatkohoidon suunnitelma, jatkohoidon järjestäminen
  - Määritelmä: muu jatkohoidon suunnitelman laatiminen ja jatkohoidon järjestäminen
- SPAT 1336 Tutkimuspyyntö
- SPAT 1337 Puhelinajan varaaminen
- SPAT 1338 Sopimus kirjeestä / sähköisestä yhteydenotosta
- SPAT 1339 Uusi vastaanottoaika
  - Määritelmä: sisältää sopimuksen hoito- tai tarkastusohjelmaan kuuluvasta uudesta käynnistä
- SPAT 1340 Ohjaus muulle ammattiryhmälle
- SPAT 1341 Ohjaus lääkärille/hammaslääkärille

Yhteystiedot

Hanne Lindström

hanne.lindstrom@poske.fi

Anniina Rahkola

anniina.rahkola@poske.fi

Lähteet

Kauvo, T. & Virkkunen H. (toim.). THL. 3/2022. [Potilastiedon kirjaamisen yleisopas 5.0, 3/2022](#)

Liitteet

Miten voit, 65-vuotias lappilainen?

Haluatko lisää terveitä elinvuosia? Tunnetko kansansairauksien riskitekijöitä? Tiedätkö, miten voit omilla elintavoillasi vaikuttaa elämänlaatuusi?

Me Lapin hyvinvointialueella tarjoamme sinulle ikäneuvolan hyvinvointitapaamisen. Haluamme tukea sinua terveellisissä elintavoissa yksilöllinen tilanteesi huomioon ottaen. Tavoittemme on tukea kokonaisvaltaista hyvinvointiasi, terveyttäsi ja toimintakykyäsi sekä auttaa tunnistamaan ja ehkäisemään iän tuomia muutoksia. Ikäneuvola on maksuton.

Pääset alkuun soittamalla ikäneuvolaan.

- Ikäneuvolan soittoaika: *pvm/kellonaika ja puhelinnumero*

Saat ilmoittautumisen jälkeen täytettäväksesi esitietokyselyt terveydestäsi, elämänlaadustasi ja suun terveydestäsi. Esitietokyselyt täytetään sähköisesti Omaolo.fi-palvelussa. Jos sinun ei ole mahdollista täyttää sähköistä kyselyä, lähetämme sinulle paperilomakkeet. Kyselystä saamiesi tulosten perusteella sovimme sinulle tapaamisen terveydenhoitajan/sairaanhoitajan kanssa.

Kyselyn jälkeisessä tapaamisessa käymme läpi kyselysi tulokset ja oman tilanteesi. Tapaamisen sisältö muotoutuu juuri sinun elämäntilanteesi, tarpeidesi ja toimintakykyäsi mukaan. (Pohdimme jatkotoimenpiteitä tilanteesi mukaisesti.) Tapaaminen voidaan käydä puhelimitse tai kasvokkain.

Tervetuloa!

Ystävällisin terveisin ikäneuvolasta,

Maija Meikäläinen

Terveydenhoitaja

Ikäneuvolan paikka

Lapin hyvinvointialueella noudatetaan yleistä EU:n tietosuoja-asetusta sekä kansallista tietosuojalainsäädäntöä. Lisää tietoa Omaolo-palvelusta löydät osoitteesta www.omaolo.fi. Tutustu sivun alareunasta löytyviin käyttöehtoihin ja tietosuojaselosteeseen.

Ikäneuvola

MITEN VOIT,
65-VUOTIAS LAPPILAINEN?

Inarissa, Rovaniemellä, Sodankylässä ja Torniossa pilotoidaan ikäneuvolan hyvinvointitapaamista 65-vuotiaille. Kutsun tapaamiseen saavat vuonna 1958 syntyneet, jotka eivät ole säännöllisten terveyspalvelujen piirissä.

Ikäneuvolan tarkoituksena on tukea ikääntyvän hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä auttaa tunnistamaan ja ehkäisemään iän tuomia muutoksia. Ikäneuvola on maksuton ja se voidaan toteuttaa myös etävastanaottona.

 Tulevaisuuden sote-keskus
 Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

 lapha.fi
Lapin hyvinvointialue
Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaijeemkuávu
Lappi pue'rrvääjjamu'vdd

FINGER-toimintamalli osana Ikäneuvolan toimintamallia – kuvaus FINGER-yhteistyöpolusta

FINGER – toimintamallia mukaileva yhteistyöpolku

Kuva: MuistiTerve Pohjois-Suomi –hankkeen ja Lapin muistiyhdistyksen kuvaus yhteistyöpolusta FINGER-toimintamallissa